

JAK ŘÍMSKÝ CÍSAŘ UDRŽOVAL SVOJI MOC?

JAK ŘÍMSKÝ CÍSAŘ UDRŽOVAL SVOJI MOC?

2× 45 minut

Přílohy

- Pracovní list
- Výjevy z Trajánova sloupu

Anotace

Vzdělávací lekce je zacílená na žáky 6. ročníku základní školy a předpokládá rozsah práce po dvě vyučovací hodiny. Žáci ve skupinách využívají dostupné prameny (obrázek sochy prvního císaře Oktaviána, detaily Trajánova sloupu) a další zdroje (videa z edice TED-Ed, dějepisná mapa). Pro práci je nezbytné mít v každé skupině zařízení s možností připojení k internetu a navolení automatického překladu videí, který YouTube umožňuje jak do češtiny, tak do ukrajinštiny.

V pracovních skupinách žáci analyzují sochu císaře Oktaviána a symbolické detaily, z nichž odvozují, jak a proč se císař prezentoval. Následně s pomocí krátkých animovaných videí hledají odpovědi na otázky týkající se císařovy moci, například jakou roli hrál římský senát nebo jak byl císař závislý na armádě. V druhé hodině žáci s pomocí mapy císařství za vlády Trajána nejdříve popisují, jaké současné státy Řím ovládal. Následně rozebírají vyobrazení římského tažení na Trajánově sloupu a interpretují výjevy, které jsou podle nich spojené s udržováním impéria – například pevnosti, vojenská tažení, systém signalizace.

V závěru druhé hodiny žáci na základě zjištěných informací ve skupinách odpovídají na badatelskou otázku.

Popis vzdělávací lekce

Vzdělávací lekce má rozsah dvou na sebe navazujících vyučovacích hodin a je koncipovaná podle třífázového modelu učení: evokace – uvědomění si významu nových informací – reflexe. Každý žák má k dispozici dvojjazyčný badatelský list s potřebnými zdroji nebo odkazy na ně a instrukcemi.

Evokace I.

V první hodině je dán žákům do skupin obrázek sochy císaře Oktaviána „Augustus z Prima Porty“ (dostupný např. zde: https://cs.wikipedia.org/wiki/Augustus_z_Prima_Porty#/media/Soubor:Statue-Augustus.jpg). Úkolem žáků je vyznačit, popsat a interpretovat symboly a prvky sochy, které podle nich něco sdělují o císařově postavení a moci (viz např. stručné informace ve výše zmíněném odkazu; více také zde: http://www.rimskelegie.olw.cz/pages/articles/augustus_prima_porta/augustus_prima_porta.html), hovořit se dá také o smyslu takových soch v době římského císařství. Ve společné diskusi žáci sdělují a ukazují své postřehy, učitel je nápomocný shrnovat společné závěry.

Uvědomění si významu nových informací I.

Po analýze a interpretaci sochy žáci navazují ve skupinách prací s videi, která obsahují nové informace k podotázkám v pracovním listu. Každá skupina by měla zvládnout odpovědět na otázky s pomocí videí. Videá jsou anglická, pokud žáci angličtinu neovládají dobře, je potřeba nastavit na YouTube velmi jednoduše automatický překlad do češtiny nebo ukrajinštiny, podle dostupné techniky ve skupinách lze vytvořit i na chvíli jazykově homogenní skupiny. Je také možné rozdělit jednotlivé otázky do skupin a nechat je zdrojové video zhlédnout a zpracovat několikrát, přičemž poté si skupiny navzájem sdělí zjištěné informace.

Reflexe I.

Žáci shrnují, co všechno se dosud z různých zdrojů dozvěděli o tom, jak římský císař udržoval svoji moc, a co je jim nejasné. Nejasnosti lze společně vysvětlit, ideálně jejich rozklíčování ponechat do druhé hodiny, v níž žáci pracují s dalšími zdroji.

Evokace II.

Do skupin žáci získávají dějepisnou mapu římského císařství za císaře Trajána (ke stažení např. zde: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_Empire_Trajan_117AD.png). Jejich úkolem je mapu prohlédnout a popsat, jaká území současných států římská říše tehdy zabírala, a zamyslet se nad tím, jak císař takové území udržoval a proč vlastně.

Uvědomění si významu nových informací II.

Učitel rozmístí ve třídě obrázky detailů z Trajánova sloupu, na němž je zachyceno císařovo slavné tažení, ale zejména technika, architektura, vojsko, náboženské obřady apod. Žáci mají za úkol vyhledávat, popisovat a interpretovat důležité prvky z vybraných výjevů, které podle nich souvisejí s politikou římských císařů a udržováním jejich moci (lze nalézt výjevy bojů, stavění domů i mostů, signalizační věže, náboženské obřady, pochody vojsk apod.). Je možné, aby skupiny obcházely volně položené obrázky, byly jim přiděleny a po určitém čase si je prohazovaly apod. Obrázky částí Trajánova sloupu i s kontextem lze získat např. zde: http://www.trajans-column.org/?page_id=5.

Reflexe II.

Žáci by měli mít možnost sdílet zjištěné informace z Trajánova sloupu a pomoci si urovnat nesrovnalosti. V závěru hodiny pak odpovídají s pomocí zdrojů na badatelskou otázku „Jak římský císař udržoval svoji moc?“.

Práce se zdroji může být náročná, zejména pokud na ni žáci nejsou navyklí. Je možné žákům práci zjednodušit, například společnou interpretací videí, která jsou jako zdroj často nejhůře srozumitelná.

Jak římský císař udržoval svoji moc?

Autor:
Mgr. Pavel Žalský

Vyrobil Národní pedagogický institut České republiky

2022

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

